

जलस्वराज्य-२ कार्यक्रम

५०० पेक्षा कमी लोकसंख्या असलेल्या
टंचाईग्रस्त गावे/ वाड्यांसाठी टंचाई
कालावधीसाठी पर्यायी पाणी पुरवठा
व्यवस्था निर्माण करणेबाबत

महाराष्ट्र शासन

पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: जस्वप्र-०२/प्र.क्र.-५६/पापु-११

७ वा मजला, गोकुळदास तेजपाल रुग्णालय संकुल इमारत,

नविन मंत्रालय, लोकमान्य टिळक मार्ग, मुंबई ४००००१

तारीख: तारीख: ०४ मार्च, २०१४

वाचा

- १) शासन निर्णय क्रमांक: ग्रापापु१००१/प्र.क्र.३३०/पापु-०७, दि. १४/०२/२००२
- २) शासन निर्णय क्रमांक: पा.पु.व.स्व.विभाग आपना-१०१०/प्र.क्र.५०/पापु-१५, दि.२०/०२/२०१०
- ३) शासन निर्णय क्रमांक: ग्रापाधो-११०९/ प्र.क्र. १०४(अ) पापु-११ दि. १७/०३/२०१०
- ४) शासन निर्णय क्रमांक: ग्रापाधो-११०९/प्र.क्र.१०४(अ)/पापु-०७, दि. ३०/०८/२०१०
- ५) शासन निर्णय क्रमांक: ग्रापाधो -१२१३/प्र.क्र.३५/पापु-०७, दि. १६/०७/२०१३
- ६) शासन निर्णय क्रमांक: ग्रापाधो-१११३/प्र.क्र.६०/पापु-०७, दि.०१/०१/२०१४
- ७) शासन निर्णय क्रमांक: जस्वप्र-१२१३/प्र.क्र.२००/पापु-११, दि. ०४/०१/२०१४

प्रस्तावना

दरवर्षी राज्यातील काही गावे/ वाड्यांमध्ये पाणी टंचाई निर्माण होते आणि अशा गावे/ वाड्यांसाठी टंचाई निवारणार्थ उपाययोजना कराव्या लागतात. अशा गावे / वाड्यांना जवळपास पिण्याच्या पाण्याचे शाश्वत स्रोत उपलब्ध नसल्याने कायमस्वरूपी नळ पाणी पुरवठा योजना प्रस्तावित करणे, दरडोई भांडवली खर्च आणि देखभाल दुरुस्ती खर्च विचारात घेता आर्थिकदृष्ट्या परवडत नाही. सातत्याने टंचाई ग्रस्त असणाऱ्या गावे/ वाड्यांसाठी पाऊस पाणी संकलन अथवा इतर तांत्रिक उपाययोजनांद्वारे पाण्याची उपलब्धतता वाढविल्यास किमान वापरासाठी आवश्यक इतके पाणी टंचाई

कालावधीमध्ये उपलब्ध होऊ शकेल. यासाठी जलस्वराज्य-२ कार्यक्रमांतर्गत निवडण्यात आलेल्या बारा जिल्ह्यांमधील ५०० पेक्षा कमी लोकसंख्या असलेल्या छोट्या वाड्या/ वस्त्यांमध्ये अशा प्रकारच्या सुविधा निर्माण करण्यात येणार आहेत. या सुविधा निर्माण करताना राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमाच्या मार्गदर्शक सूचनांचे पालन करणे आवश्यक राहणार आहे. सन २०११ च्या जनगणनेनुसार ५०० पेक्षा कमी लोकसंख्या असलेल्या टंचाईग्रस्त गावे/ वाड्या/ पाडे येथे जलस्वराज्य-२ कार्यक्रमांमधून राबविण्यात यावयाच्या विविध उपाययोजनेसाठी खालील प्रमाणे सविस्तर मार्गदर्शक सूचना देण्यात येत आहेत.

शासन निर्णय

१. अंमलबजावणी यंत्रणा

- १.१. जलस्वराज्य-२ कार्यक्रमांमधील सर्व कामांच्या समन्वयासाठी खालील प्रमाणे एक **कार्यक्रम समन्वय समिती** गठीत करण्यात येत आहे. महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा, सार्वजनिक आरोग्य विभाग तसेच जिल्हा परिषदांतर्गत होणाऱ्या सर्व कामांचे संनियंत्रण ही समिती करेल.

१.	मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद	अध्यक्ष
२.	कार्यकारी अभियंता, ग्रामीण पाणी पुरवठा विभाग, जिल्हा परिषद	सदस्य
३.	कार्यकारी अभियंता (नागरी व ग्रामीण), महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण	सदस्य
४.	उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (ग्रामपंचायत), जिल्हा परिषद	सदस्य
५.	जिल्हा आरोग्य अधिकारी, आरोग्य विभाग, जिल्हा परिषद	सदस्य
६.	वरिष्ठ भूवैज्ञानिक, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा	सदस्य
७.	उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी (पाणी व स्वच्छता), जि.प.	सदस्य सचिव

- १.२. पात्र ठरलेल्या गावे / वाड्यांसाठी तांत्रिक पर्याय निवडण्याच्या कामासाठी कार्यकारी अभियंता, ग्रामीण पाणी पुरवठा विभाग, जिल्हा परिषद यांचे अध्यक्षतेखाली खालीलप्रमाणे **जिल्हा तांत्रिक समिती** गठीत करण्यात येत आहे.

१.	कार्यकारी अभियंता, ग्रामीण पाणी पुरवठा विभाग, जिल्हा परिषद	अध्यक्ष
२.	कार्यकारी अभियंता (नागरी व ग्रामीण), महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण	सदस्य
३.	वरिष्ठ भूवैज्ञानिक, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा	सदस्य
४.	उप कार्यकारी अभियंता, ग्रामीण पाणी पुरवठा विभाग, जिल्हा परिषद	सदस्य सचिव

- १.३. पाणी पुरवठा सुविधा फक्त टंचाईग्रस्त गावे / वाड्यांसाठी मिळणार असल्या तरी अंमलबजावणी संबंधीत ग्राम पंचायतींमार्फत करण्यात येईल. आवश्यकतेनुसार लाभधारक स्तरीय समिती स्थापन करण्यात येईल.
- १.४. निवडण्यात आलेल्या ग्रामपंचायतींमध्ये लोकजागृती, क्षमता बांधणी इ. मृदू घटकांच्या अंमलबजावणीची जबाबदारी उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी (पाणी व स्वच्छता), जिल्हा पाणी व स्वच्छता मिशन कक्ष, जि.प., यांची राहिल.

२. नियोजन

२.१. पात्रतेचे निकष

- २.१.१. मागील तीन वर्षांच्या कालावधीमध्ये टंचाईग्रस्त असलेली सन २०११ ची लोकसंख्या ५०० पेक्षा कमी असावी.
- २.१.२. निवडण्यात आलेल्या गावे / वाड्यांमध्ये इतर कोणत्याही स्वरूपाची नळ पाणी पुरवठा योजना प्रस्तावित नसावी. भविष्यात शासनाच्या मान्यतेशिवाय इतर उपाययोजना प्रस्तावित करता येणार नाहीत.

२.२.निवड प्रक्रिया

- २.२.१. निवडण्यात आलेल्या जिल्ह्यांसाठी प्रत्येकी साधारणतः रु. ८ कोटी इतकी तरतूद करण्यात आलेली असून या मर्यादेच्या अधीन राहून एका जिल्ह्यातील कमीत कमी २० गावे / वाड्यांची भौतिक कामे या घटकांतर्गत करणे आवश्यक राहिल. याप्रमाणेचे नियाजन जिल्हा स्तरीय कार्यक्रम समन्वय समितीने करावे.
- २.२.२. सन २०११ ची लोकसंख्या ५०० पेक्षा कमी असलेल्या व मागील तीन वर्षात टँकरद्वारे पाणी पुरवठा करण्यात आलेला आहे अशा टँकरग्रस्त गावे/ वाड्या/ वस्त्यांच्या यादीमधील इच्छुक ग्रामपंचायतीकडून या उपांगांसाठी अर्ज मागविण्यात यावेत. अर्जासोबत ग्रामपंचायतीचा ठराव (परिशिष्ट-१) व पात्रता प्रमाणपत्र (परिशिष्ट-२ व २ अ) जोडणे आवश्यक राहिल. ग्रामपंचायत निवडीसाठी तयार करण्यात आलेले निकष, ठरावाची व पात्रता प्रमाणपत्राची प्रत जोडण्यात आलेली आहेत.
- २.२.३. ग्रामपंचायत निवडीसाठी तयार करण्यात आलेले निकष विचारात घेऊन जिल्हास्तरीय प्राधान्य क्रम यादी तयार करण्यात यावी. या यादीमधील गावे/ वाड्यांची निवड उपलब्ध होणाऱ्या निधीच्या अधीन राहून करावी. निवडलेल्या गावे/ वाड्यांच्या यादीस जिल्हा जलव्यवस्थापन व स्वच्छता समितीची मान्यता घेण्यात यावी.

३. सविस्तर प्रकल्प अहवाल

- ३.१. निवडण्यात आलेल्या गावे / वाड्यांमध्ये दरडोई दरदिवशी २० लिटर्स प्रमाणे साधारणतः ९० दिवसांच्या कमाल टंचाई कालावधीसाठी पर्यायी पाणी पुरवठा व्यवस्था करणे असे योजनेचे स्वरूप राहिल.

३.२.उपलब्ध तांत्रिक पर्याय

- ३.२.१. अस्तित्वातील स्रोतांचे पाऊस पाणी संकलनाद्वारे बळकटीकरण करणे.
- ३.२.२. पुरेसा पाऊस उपलब्ध असलेल्या ठिकाणी टाकीचे छत हा स्रोत घेऊन आवश्यक क्षमतेची मुख्य साठवण टाकी बांधणे.
- ३.२.३. गुरुत्व वाहिनीद्वारे उपलब्ध होऊ शकणारे झऱ्याचे पाणी हा स्रोत घेऊन आवश्यक क्षमतेची मुख्य साठवण टाकी बांधणे.
- ३.२.४. पिण्यासाठी योग्य असलेल्या स्थानिक विंघन विहिर अथवा साधी विहिर यामधील पाणी हा स्रोत घेऊन आवश्यक क्षमतेची मुख्य साठवण टाकी बांधणे.
- ३.२.५. पाणी पुरवठा योजना अस्तित्वात असल्यास तिचे पुनरुज्जीवन करणे. यासाठी अस्तित्वातील सर्व उपांगांचा वापर करण्यात यावा.
- ३.२.६. प्रकल्पित लोकसंख्येसाठी वर नमूद केल्याप्रमाणे साठवण टाकीचीच व्यवस्था करावयाची असेल तर,
  - अ) साठवण केलेल्या पाण्याचा टंचाई कालावधीत सुयोग्य वापर होण्याच्या दृष्टीने प्रस्तावित लोकसंख्येसाठी एका दिवसाच्या गरजे इतक्या क्षमतेची एक छोटी टाकी बांधण्यात यावी. टंचाई कालावधीत दिवसातून फक्त एकदा मुख्य साठवण टाकीतून पाणी घेऊन छोटी टाकी भरण्याची जबाबदारी ग्रामपंचायतीची राहिल.
  - ब) मुख्य साठवण टाकीची जागा शक्यतो गावापेक्षा जास्त उंचीवर असावी व छोट्या साठवण टाकीची जागा वाडी/ वस्तीच्या मध्यभागी सर्व घरांना सोयीस्कर ठिकाणी असावी.
  - क) सविस्तर प्रकल्प अहवालामध्ये प्रस्तावित पाणी पुरवठा व्यवस्थेसाठी स्वयंचलित निर्जंतुकीकरणासाठी तरतूद करणे अनिवार्य राहिल. योजना सुरु झाल्यानंतर पाणी

गुणवत्तेची नियमित तपासणी करण्याची जबाबदारी ग्रामपंचायतीची राहिल. तालुका व जिल्हास्तरावरील संबंधित अधिकारी या कामाचे संनियंत्रण करतील.

४. तांत्रिक व प्रशासकिय मान्यता

- ४.१. सविस्तर प्रकल्प अहवालांना प्रथम तांत्रिक व नंतर प्रशासकिय मान्यता प्रदान करण्यात यावी.
- ४.२. शासनाच्या प्रचलित धोरणानुसार रु. ५० लक्ष किंमती पावेतोच्या योजनांना प्रशासकिय मान्यता देण्याचे अधिकार ग्रामसभेला जरी असले तरी जलस्वराज्य कार्यक्रमासाठी हे अधिकार जिल्हा परिषदेच्या जिल्हा जलव्यवस्थापन व स्वच्छता समितीला केवळ या कार्यक्रमापुरते वापरण्यास अनुमती देण्यात येत आहे.
- ४.३. प्रचलित शासन धोरणानुसार दरडोई किंमत विहीत मर्यादेपेक्षा जास्त असल्यास शासन स्तरावर प्रशासकिय मान्यता देण्यासाठी प्राप्त होणाऱ्या प्रस्तावांची सु.स.व प्र.व्य. कक्षामधील विशेष संनियंत्रण कक्ष (तांत्रिक) यांचेमार्फत तपासणी करण्यात येईल, तसेच प्रशासकिय मान्यता देण्याबाबत पुढील कार्यवाही करण्यात येईल.

५. निविदा प्रक्रिया व अंमलबजावणी

- ५.१. शासनाच्या प्रचलित धोरणानुसार ई-निविदा प्रक्रियेद्वारे नोंदणी कृत ठेकेदारांकडून बी-१ प्रकारच्या निविदा मागवून कामाची अंमलबजावणी जिल्हा परिषदेने करावी.

६. देखभाल दुरुस्ती

- ६.१. वार्षिक देखभाल दुरुस्ती अंदाजपत्रकास दरवर्षी ग्रामसभेची मान्यता घेऊन देखभाल दुरुस्ती खर्चामध्ये पाणी पुरवठा तसेच स्वच्छता योजनांसाठी येणाऱ्या सर्व खर्चाचा समावेश करून पाणी व स्वच्छता कर आकारण्याची जबाबदारी ग्रामपंचायतीची राहिल. तथापि, सदरची आकारणी ही मंजूर योजनेमध्ये प्रस्तावीत केलेल्या रक्कमेपेक्षा कमी नसावी.

७. निधीवहन :-

७.१. ग्रामपंचायतीच्या अखत्यारीमधील पाणी पुरवठा योजनेच्या कामांसाठी देण्यात येणारा निधी ग्राम आरोग्य पोषण स्वच्छता समितीच्या खात्यामध्ये वर्ग करण्यात येईल. संबंधीत उपविभागीय कार्यालयाने तयार केलेले चालू देयक कार्यकारी अभियंता यांनी मान्य केल्यानंतर संबंधीत ठेकेदारास देयक अदा करण्याचे अधिकार ग्राम आरोग्य पोषण स्वच्छता समितीस राहतील.

८. प्रतिपूर्ती निगडित निर्देशक:-

जलस्वराज्य-२ कार्यक्रमासाठी जागतिक बँकेकडून उपलब्ध होणारे अर्थसहाय्य काही ठराविक उद्दीष्टपूर्ती निर्देशकांच्या आधारे प्राप्त होणार आहे. या बाबीची तपासणी करण्यासाठी एका त्रयस्थ यंत्रणेची नेमणूक करण्यात येणार आहे. या यंत्रणेकडून खात्री केल्यानंतरच यासाठीचा खर्च जागतिक बँकेकडून प्राप्त होणार आहे. ही बाब लक्षात घेऊन जिल्हास्तरीय यंत्रणेने प्रस्तावित कामे ठरविल्याप्रमाणे विहीत वेळेत पूर्ण करावयाची आहेत.

सदर परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१४०३०४१४२००९५७२८ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(किरण गित्ते)
उप सचिव तथा प्रकल्प संचालक,
महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई-२६

२. मा.मुख्यमंत्री, म.रा. यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
३. मा.उप मुख्यमंत्री, म.रा. यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
४. मा.मंत्री (पाणी पुरवठा व स्वच्छता), म.रा.यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
५. मा.मंत्री (सर्व), म.रा. यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
६. मा.राज्यमंत्री (पाणी पुरवठा व स्वच्छता), म.रा. यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
७. मा.राज्यमंत्री (सर्व), म.रा. यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
८. मा. विधानसभा/विधान परिषद सदस्य, विधान भवन, मुंबई-३२
९. अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, महाराष्ट्र शासन, तथा सदस्य, शक्ती प्रदान समिती
- १०.अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, महाराष्ट्र शासन तथा अध्यक्ष शक्ती प्रदान समिती
- ११.प्रधान सचिव, ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग, महाराष्ट्र शासन तथा सदस्य, शक्ती प्रदान समिती
- १२.प्रधान सचिव, पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई
- १३.प्रधान सचिव (व्यय), वित्त विभाग, महाराष्ट्र शासन तथा विशेष निमंत्रित, शक्ती प्रदान समिती
- १४.प्रधान सचिव, आदिवासी विकास विभाग, महाराष्ट्र शासन तथा सदस्य शक्ती प्रदान समिती
- १५.प्रधान सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई.
- १६.प्रधान सचिव (बांधकाम), सार्वजनिक बांधकाम विभाग, महाराष्ट्र शासन तथा सदस्य शक्ती प्रदान समिती
- १७.विभागीय आयुक्त (सर्व)
१८. सदस्य सचिव, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, मुंबई
- १९.संचालक, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा, पुणे
- २०.महालेखापाल, महाराष्ट्र -१, मुंबई (लेखा परिक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता)
- २१.महालेखापाल, महाराष्ट्र-२, नागपूर (लेखा परिक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता)
- २२.जिल्हाधिकारी (सर्व)
- २३.मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषदा (सर्व)
- २४.मुख्य अभियंता, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण (सर्व)
- २५.उप संचालक (आरोग्य सेवा), राज्य सार्वजनिक आरोग्य प्रयोगशाला, पुणे
- २६.संचालक, पाणी व स्वच्छता सहाय्य संस्था, नवी मुंबई
- २७.अतिरिक्त संचालक, पाणी व स्वच्छता सहाय्य संस्था, नवी मुंबई
२८. मुख्य लेखा परिक्षक, स्थानिक निधी लेखा, नवी मुंबई
- २९.उपमुख्य लेखा परिक्षक, स्थानिक निधी लेखा, (सर्व)

३०. जिल्हा कोषागार अधिकारी (सर्व)
३१. अधिक्षक अभियंता, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण (सर्व)
३२. मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी, जिल्हा परिषदा (सर्व)
३३. प्रादेशिक उप संचालक, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा (सर्व)
३४. कार्यकारी अभियंता, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण (सर्व)
३५. कार्यकारी अभियंता, ग्रामीण पाणी पुरवठा विभाग, जिल्हा परिषदा (सर्व)
३६. जिल्हा वरिष्ठ भूवैज्ञानिक, भूजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा (सर्व)
३७. उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (ग्रामपंचायत/ पाणी व स्वच्छता) जिल्हा परिषदा (सर्व)
३८. गटविकास अधिकारी, पंचायत समिती (सर्व)
३९. पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभागातील सर्व पर्यवेक्षीय अधिकारी व कार्यासने
४०. मंत्रालयातील सर्व विभाग
४१. निवड नस्ती, पा.पु.-११

परिशिष्ट १

५०० पेक्षा कमी लोकसंख्या असलेल्या टंचाईग्रस्त गावे/ वाड्यांसाठी टंचाई कालावधीसाठी पर्यायी पाणी पुरवठा व्यवस्था निर्माण करणेसाठी ग्राम पंचायतीच्या ठरावाचा नमुना

ग्रामपंचायत-----, तालुका-----, जिल्हा-----
ठराव क्रमांक ----- दिनांक -----

महाराष्ट्र राज्याच्या पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभागामार्फत जिल्हा परिषद----- अंतर्गत राबविण्यात येत असलेल्या जागतिक बँकेच्या अर्थसहाय्याने राज्यात राबवावयाच्या जलस्वराज्य-२ कार्यक्रमांतर्गत ५०० पेक्षा कमी लोकसंख्या असलेल्या टंचाईग्रस्त गावे/ वाड्यांसाठी टंचाई कालावधीसाठी पर्यायी पाणी पुरवठा व्यवस्था निर्माण करणेबाबत कार्यक्रमात सहभागी होण्याच्या दृष्टिने खालीलप्रमाणे ठराव करण्यात येत आहेत.

१. कार्यक्रमासाठीच्या मार्गदर्शक सूचना व त्यामध्ये शासनाकडून वेळोवेळी करण्यात येणारे बदल यांच्या अनुषंगाने देण्यात येणाऱ्या सर्व सूचना ग्रामपंचायतीस मान्य राहतील.
२. एखाद्या ग्रामपंचायतीमधील फक्त काही भागच पात्र असल्यास फक्त तेवढ्या भागासाठीच सुविधांचे नियोजन करता येईल. मात्र शासनाच्या प्रचलित धोरणानुसार सर्व व्यवहार ग्रामपंचायत व ग्राम आरोग्य, पोषण, पाणी पुरवठा व स्वच्छता समिती (VHNWSC) मार्फत करण्यात येतील.
३. गाव निवडीबाबत जिल्हा परिषदेचा निर्णय अंतिम राहील आणि तो ग्रामपंचायतीस बंधनकारक राहील.
४. प्रस्तावित योजनांसाठी शासनाच्या प्रचलित धोरणाप्रमाणे आवश्यक ती लोकवर्गणी भरण्यास ग्राम पंचायत तयार आहे.
५. कार्यक्रमासाठी प्राप्त होणारा निधी राष्ट्रीयकृत बँकेमध्ये पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीच्या खात्यामध्ये जमा करण्यात येईल व कार्यक्रमाशी निगडीत असलेल्या कामाचे व्यवहार त्या निधीतून करण्यात येतील.
६. कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीसाठी जिल्हा परिषद सोबत वित्तीय करार करण्यास ग्राम पंचायत तयार आहे.
७. कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीसाठी ग्राम आरोग्य, पोषण, पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीला मार्गदर्शन करण्यास तसेच कामावर देखरेख ठेवण्याकरिता सामाजिक लेखा परिक्षण समितीची स्थापना करण्यात येईल.

८. ठेकेदारास किंवा अंमलबजावणी करणाऱ्या संस्थेला देण्यात येणारी प्रदाने (किरकोळ प्रदाने रु. १०००/- पेक्षा कमी असतील ते वगळून(ईएस्.सी. (ECS)/ आर.एस्.जी.टी. (RTGS)/ एनटी.एफ.ई. (NEFT) द्वारे करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
९. दर वर्षी पाणी पट्टी व स्वच्छता सुविधांच्या देखभाल व दुरुस्तीचे अंदाजपत्रक तयार करून त्यास ग्रामसभेची मान्यता घेण्यात येईल. पाणी पुरवठा व स्वच्छता सुविधा आर्थिक व तांत्रिकदृष्ट्या समाधानकारकरित्या चालाव्यात या दृष्टिने, सविस्तर कार्यक्रम अहवालात दर्शविण्यात आलेल्या रक्कमेपेक्षा कमी असणार नाही एवढी, पाणी पट्टी व स्वच्छता कर आकारण्यात येईल.

ग्रामसेवक

सरपंच

परिशिष्ट-२			
जलस्वराज्य - २			
पाऊस पाणी संकलन टाक्या अथवा पर्यायी उपाययोजनेसाठी गाव / वाडी निवडीचे निकष			
निकष	कमाल गुण	मुल्यांकन पध्दत	देय गुण
वैयक्तिक शौचालयाची टक्केवारी	४०	प्रत्यक्ष टक्केवारी	(४० x शौचालयाचे प्रतिशत)
तालुक्यामधील सरासरी पर्जन्यमान	३०	जिल्हयाच्या सरासरी पर्जन्यमानापेक्षा जास्त	३०
		जिल्हयाच्या सरासरी पर्जन्यमानाइतके	२५
		जिल्हयाच्या सरासरी पर्जन्यमानाच्या ७६% ते ९९%	२०
		जिल्हयाच्या सरासरी पर्जन्यमानाच्या ५१% ते ७५%	१५
		जिल्हयाच्या सरासरी पर्जन्यमानाच्या २६% ते ५०%	१०
		जिल्हयाच्या सरासरी पर्जन्यमानाच्या २५% पेक्षा कमी	०
गेल्या तीन वर्षातील टँकरने केलेला पाणी पुरवठा	३०	मागील तीनही वर्षी टँकरने पाणी पुरवठा केला आहे	३०
		मागील तीन वर्षापैकी कोणत्याही दोन वर्षी टँकरने पाणी पुरवठा केला आहे	२०
		मागील तीन वर्षापैकी कोणत्याही एका वर्षी टँकरने पाणी पुरवठा केला आहे	१०
		मागील तीन वर्षात टँकरने पाणी पुरवठा केलेला नाही.	०
	१००		
* ग्रामपंचायतीमधील वाड्या/ वस्त्यांना मिळालेल्या गुणांची सरासरी करण्यात येईल.			

परिशिष्ट २ अ : पात्रता प्रमाणपत्र - ५०० पेक्षा कमी लोकसंख्या असलेल्या टंचाईग्रस्त गावे/ वाड्यांसाठी टंचाई कालावधीसाठी पर्यायी पाणी पुरवठा व्यवस्था निर्माण करणे

प्रमाणित करण्यात येत आहे की, या कार्यक्रमांमध्ये सहभागी होण्यासाठी ग्रामपंचायत----- तालुका----- जिल्हा -----
----- इच्छुक आहे व या ग्रामपंचायतीची सद्यस्थिती: खाली दर्शविल्याप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	वाडी/ वस्त्यां ची नावे	२०११ ची लोकसंख्या	२०११ ची घरांची संख्या	वैयक्तिक शौचालयाची संख्या	वैयक्तिक शौचालयाची टक्केवारी	जिल्ह्यातील सरासरी पर्जन्यमान	तालुक्यातील सरासरी पर्जन्यमान	जिल्ह्यातील पर्जन्यमानाच्या तुलनेने तालुक्यातील सरासरी पर्जन्यमान	मागील तीनही वर्षी टँकरने पाणी पुरवठा केला आहे का?*	मागील तीन वर्षापैकी कोणत्याही दोन वर्षी टँकरने पाणी पुरवठा केला आहे का?*	मागील तीन वर्षापैकी कोणत्याही एका वर्षी टँकरने पाणी पुरवठा केला आहे का?*	शेरा
ग्रा.पं.ची सरासरी												

* होय/ नाही

सरपंच

ग्रामसेवक

गट विकास अधिकारी